STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11032

MAYSELEKH FUN BREYSHES

Eliezer Steinbarg

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מעשהלעך פֿון בראשית

א

ווי אזוי די פֿינגעלעך האבן געלערנט חומש

פֿון

אליעזר שטיינבארג

פארלאג קולטור, טשערנאוויץ.

1923.

בוכדרוקעריי הארניק און בירנבוים, טשערנאוויץ.

דאָס ערשטע קאַפּיטל

אין דעם קאַפּיטל דערציילט דאָס ביכעלע, פֿאַר וואָס די קראָ שרייט קראַ, קראַ, ווער ס'לערנט מיט די פֿייגעלעך חומש, פֿון וואָס פֿאַר א ביכעלעך די פֿייגעלעך לערנען, מיט וואָס פֿאַר א אותיות די ביכעלעך זענען געשריבן און נאָך ווערט דאָ דערמאָנט, וואָס הייסט אזוינס „פֿלעקער-שריפֿט".

קראַ, קראַ, קראָ!

— ווער מאַכט אזוי?

— די קראָ.

— און פֿאַר וואָס שרייט די קראָ: קראַ, קראַ? דאָס ווייסטו ניט קינד? נו, וועל איך דיר דערציילן. קראַ, קראַ איז אויף פֿויגל-לשון, ווי קראָ, קראָ אויף לשון קודש; לייען, לייען הייסט דאָס.

— און פֿאַרוואָס שרייט די קראָ: לייען, לייען?

— ווייל די קראָ איז דער רבי פֿון די פֿייגעלעך, שרייט דער רבי: קראָ, קראָ! לייען, פֿייגעלע, לייען!

— און דערפֿאַר רופֿט מען די קראָ, ראָב, ווייל ראָב הייסט רבי?

— יאָ, יאָ!

— און האָבן דען די פֿייגעלעך ביכעלעך?

— אוודאי, נאָך וואָס פֿאַר אַ ביכעלעך! א יעדער בוים, א יעדעס ביימעלע איז א ביכעלע... א ביכעלע מיט בלעטעלעך...

— מיט גרינע בלעטעלעך?

— אַבֿת!

— און האָבן דען די בלעטעלעך אותיות?

— אוודאי, זאָלסטו טאַקע וויסן! נעם א בלעטעלע, קינד, א גרין בלעטעלע פון א ביימעלע און קוק זיך צו, וועסטו זען שטריכעלעך און פּאַסעקלעך, דינע פּאַסעקלעך.

— טאַקע, טאַקע!

נו אָט! זענען די שטריכעלעך ניט גלאַט אזוי שטריכעלעך און די פּאַסעקלעך ניט גלאַט אזוי פּאַסעקלעך פון יענע פּאַסעקלעך און דריידעלעך, וואָס דו טענטעלסט צומאָל אזוי זיך מיט דער פּען. ניין, נאָר אותיות איז דאָס גאָר! אמתע אותיות. אמאָל האָבן מענטשן אויך אזוינע אותיות גע-שריבן. „פלעקער-כתב" פלעגן זיי די אותיות רופן.

— נו, האָבן זיי דעמאָלט אויך דאָס כתב פון די גרינע בלעטעלעך געקענט ליינען?

— ניין, קינד! דאָס כתב פון די גרינע ביימעלעך איז גאָר א באַזונדער „פלעקער-כתב". מען זאָגט, ווער ס'איז גוט און פרום, ווי א פייגעלע, קומט אים ביי נאַכט א מלאכ'ל צו חלום, א פיצעלע מלאכ'ל, ווי א פייגעלע די גרויס. „כרוב" רופט מען עס, דאָס מלאכ'ל, און עס לערנט אים אויס דאָס כתב פון די גרינע בלעטעלעך צו ליינען.

— טאַקע?

— אזוי זאָגט מען. און ווער עס קען די שריפט פון די גרינע בלע-טעלעך ליינען, א סך סודות און גוטע זאַכן ווייסט ער צו דערציילן, זאַכן און סודות, וואָס נאָר די פייגעלעך ווייסן.

— נאָר די פייגעלעך?

— נאָר פייגעלעך! און אפשר נאָך פיצעלעך קינדערלעך, וואָס זיינגן דער מאַמעס מילעך און לאַכן פונ'ם שלאָף...

און אזא מענטש, וואָס די פייגל-שריפט קען ער ליינען, אז ער שרייבט, איז כאָטש מיט אונדזערע אותיות שרייבט ער, קומט ביי אים אליין, ווי ביי די פייגעלעך ארויס: קורצע שורה'לעך, פּאַסעקלעך און שטריכעלעך און פינטעלעך...

— ביי מיר אין ביכעלע האָב איך טאַקע אזוינע לידעלעך געזען.

— און איך אין אן אלט ספר'ל האָב אזא מעשה'לע געליינט.

— וויל איך עס הערן!

און אז דו ווילסט הערן, וועל איך דערציילן:

דאָס צווייטע קאַפּיטל

אין דעם קאַפּיטל דערציילט דאָס ביכעלע, וויאַזוי די פֿייגעלעך זענען געקומען אין חדר אַריין, וויאַזוי דער רבי האָט זיי דערציילט וועגן דעם אַלטן פֿויגל חול, וואָס ער ציילט די שטערן און וועגן אַן אַלטן ביסיק, וואָס האָט אַ שיין מעשה׳לע געהערט און נאָך דערציילט דאָ דאָס ביכעלע, וויאַזוי די פֿייגעלעך זענען מחדש די לבנה.

אַמאָל האָט דער ראָב, דער רבי פֿון די פֿייגעלעך אַ געשריי געטון: קראָ, קראָ! באַלד האָבן זיך די פֿייגעלעך אַרום אים אויף די צווייגן פֿון אַן אַקאַציע־בוים אַרומגעזעצט און דער רבי האָט צו די פֿיצעלעך תּלמידים׳לעך אַזוי געזאָגט: איצט, מײַנע פֿייגעלעך, וועלן מיר אָנהויבן חומש!

— חומש! חומש! חומש! האָבן די פֿייגעלעך געשריגן און פֿאַר פֿרייד מיט די פֿליגעלעך געפּאַטשט.

— איך וועל אײַך דערציילן, וויאַזוי די וועלט איז באַשאַפֿן געוואָרן, וועט איר זיך דערקוויקן.

— קוויק, קוויק, קוויק, דערקוויק! האָבן אַלע פֿייגעלעך מיט אַמאָל געקוויקעט.

און דער ראָב האָט דרײַמאָל אַ פּיק אין צווײַג געטון, דעם זיסן אַקאַציע־ריח געשמעקט און פּאַמעלעך, געלאַסן אַזוי אָנגעהויבן:

מײַן זיידע, זכרונו לברכה, האָט מיר דערציילט, אַז ער האָט געהערט פֿון זײַן עלטער־זיידן, וואָס אַן אַלטער ביסיק האָט אים אַמאָל דערציילט.

דער אַלטער ביסיק איז אַמאָל אין אַ וואַלד נעבן טײַך חידקל געווען, דאָרטן ווי דער פֿויגל חול זיצט אויף אַ הויכן צעדערבוים און ציילט די שטערן. ווען ער וועט די שטערן איבערציילן וועט ער וויסן, וויפֿל יאָר ער איז אַלט...

— חול? חול? וואָס הייסט אַזוינס חול?

— איך זאָג דאָך אײַך: דאָס איז אַזאַ פֿויגל, וואָס לעבט אייביק, וואַקסט ער, וואַקסט, ביז ער וואַקסט צוריק און אַז ער ווערט שוין גאָר קליין, גייט פֿון זײַן נעסט אַ פֿײַערל אַרויס און פֿאַרברענט אים אויף אַש.

בלייבט פון אים איין קליין אייעלע. פונ'ם אייעלע פיקט זיך אויס א נייער חול און אזוי אָן א סוף און אָן אַן עק...

— פּי, פּי, פּי! שרייען אויס די פייגעלעך. נו, נו, וואָסזשע האט ער, דער חול, דערציילט?

דער ראָב טוט ווידער דריי פּיק אין צווייג, שמעקט דריי מאָל דעם געשמאקן אַקאַציע־ריח און זאָגט: איר ווייסט? די לבנה און דער פויגל חול זענען שוועסטער און ברודער. די לבנה לעבט אויכעט אייביק, וואקסט און וואקסט און אז זי וואקסט שוין נאָר אויס, וואקסט זי פּאמעלעך צוריק, צוריק, ווערט קלענער, קלענער, ביז א פייערל גייט פון איר נעסט ארויס און פארברענט זי אויף אש. אויס לבנה! נאָר ניין! אן אייעלע איז נעבליבן, פיקט זיך פונ'ם אייעלע ווידער א לבנה אויס, א יונגע, א שפּאָגל נייע לבנה! זענען זי די פייגעלעך מחדש, שפּרינגען און טאנצן קענגן איר און זיי זינגען:

— ציר, ציר, ציר! ציר, ציר, ציר!
נייע לבנה קום צו מיר.
ציף, ציף, ציף! ציף, ציף, ציף!
כ'האָב אין הארץ א לידל טיף.
קוויר, קוויר, קוויר! קוויר, קוויר, קוויר!
כ'וועל דאָס לידל זינגען דיר!

כאפּען אונטער אלע פייגעלעך.

— און זי ווערט אויכעט פארברענט, כאפּט אונטער דער ראָב.

— און ווידער אמאָל פּיק, פּיק, פּיק! זינגט א פייגעלע טאנצענדיק, ווידער א נייע לבנה פיקט זיך אויס...

— ווי פּי, פּי! ווי פּי, פּי! וויפל נייע לבנות האט שוין די וועלט מחדש געווען — זינגט א פייגעלע.

— נייע, נייע און אלץ די איינענע אלטע, זאָגט דער ראָב; אָט פאר־ברענט אָט ווידער צוריק.

— טשעריק, טשעריק, טשעריק! טשעריק, טשעריק, טשעריק! פלאפּלען אלע פייגעלעך פריילעך.

דער ראָב פארטראכט זיך א ביסל און הויבט אָן וויטער: א שווייגער איז ער דער חול. א גרויסער שווייגער. ווייל אלט איז ער, ווי דער וואלד און א סאך האט ער זיך אָנגעהערט, און א סאך האט ער זיך אָנגעזען, און אלצדינג ווייסט ער, און ווער סע ווייסט אלצדינג, דער שווייגט.

נאָר ווען די פייגעל זענען א נייע לבנה מחדש, איז אויפ'ן הול א גוטע שעה. דעמאָלט נעמען זיך צון אים אלע פייגעלעך פונ'ם וואלד צענויף און ביי דער שיין פון דער יונגער לבנה שיינע מעשה'לעך דערציילט ער זיי. איינמאָל — און דער אלטער ביסיק איז דערביי געווען — האט ער אזא מעשה'לע דערציילט . . .

— ציפ, ציפ, שטיפ! שטיפ זיך נישט! ברוגזט זיך פלוצים איין פייגעלע אויפ'ן אנדערן, וואס האט זיך נענטער צוגעטוליעט.

— זיי נית ברוגז ברודערל, איך וויל אויכעט הערען . . .

— פּי, פּי, פּע! שרייען אנדערע, וואס שלאָגט איר איבער?

— קריגט אייך ניט פייגעלעך, זאָגט דער ראָב ווייך, ריקט זיך צו! נענטער! אָט אזוי! גוט, גוט! נו הערט!

דאָס דריטע קאפיטל

אין דעם קאפיטל דערציילט דאס ביבעלע א מעשה מיט מענטשן, וואס האבן זיך אוועק-געלאָזט מיט א שיף איבערן גרויסן ים און ווען א האק פון א האָלצהעקער און נאָך דערציילט דאָ דאָס ביבעלע, וויאזוי די פוי-געלעך האָבן געלאכט, ווען מע בעדארף גאָר וויינען און דערפאר האָט אויף זיי דער רבי אָנגעשריגן.

אמאָל זענען מענטשן אויף א שיף איבערן גרויסן ים געפאָרן. פלוצים האָבן זיי א פויגל דערזען. דער קאָפּ אין הימל, די פיס אין ים און דאס וואסער ביז די קנעכל. האָבן זיי געוואָלט פון דער שיף שפּרינגען, באָדן זיך פאַרגלוסט זיי. געמיינט, ניט טיף. קנעכל־וואסער. פלוצים האבן זיי א בת־קול דערהערט:

היט אייך! מיט זיבן יאָר צוריק האָט א האָלצהעקער דאָ האָלץ גע־האקט. איז דאס האקאייזן אין וואסער אראָפּ. פאַלט עס, פאַלט און עד היום ביז צום גרונט ניט דערגאנגען.

— טיף, טיף, טיף! — נאַפּן די פּייגעלעך — אזוי טיף?!

— אזוי טיף! זאָגט דער ראָב.

— אזוי טיף, טיף און קוים ביז די כנעכל? וואונדערט זיך איינס.

— וואס דער חידוש? ענפערט דער רבי, יענער פויגל איז בר־יוחני געוועןֹ! בר־יוחני — געלויבט איז ער און געלויבט איז זיין נאָמען! — בר־יוחני, וואָס די טיפסטע טיפענישען מיט די קנעכל פון זיינע פיס מעסט ער אויס.

— און דאָס האָט ער פון אויוון „היט אייך!" „היט אייך" צו די מענטשן געשריגן?

— ער! זאָגט דער ראָב, ער! געוואָרנט זיי... ניט געהייסן...

— טער־ר־ר! — קנאקן אוים אלע פייגעלעך מיט א מאָל — א גוטער איז ער בר־יוחני, אגו־טער־ר־ר!

און איין פייגעלע א לעבעדיקס, א פרייליכס טאנצט אויף איין פיסעלע אונטער, און זינגט זיך:

יוח־יוח־יוחני!
זיסער, גוטער!
היט מיין טאטן
בענטש מיין מוטער!

— ט־ר־ר־ר! כאפן די פייגעלעך ווידער אמאָל אונטער.

און דער ראָב זאָגט:

— יאָ, א גוטער איז ער בר־יוחני, און אויף גוטן האט ער די מענטשן געראָטן, נאָר

וואָס טויג דאָס זיסע ווייצעלע?
ניטאָ ווער זאָל עס קלויבן!
וואָס טויג דאָס קלוגע עצהלע?
ניטאָ ווער זאָל עס לויבן!

א גוטער איז ער בר־יוחני, און אויף גוטן האט ער די מענטשן געראָטן, האָבן זיי אָבער ניט געפּאָלגט...

— ניט געפּאָלגט? פארוואָס?

— ווייל פון די גרויסע שווימערס זענען זיי געווען, און וואו א שווימער איז ער א בארימער, ווי די קאטשקע.

האָבן זיי, די שווימערס, זיך בארימט:

— מיר'ן זיך — זאָגן זיי — אין די טיפע טיפענישן אראָפּלאָזן, די האַק א־ויסבאקומען און מיט איר זיך אין בר־יוחני פארמעסטן! וועל'מיר זיך א נאָמען אויף דער וועלט מאכן!..

געזאָגט און אין ים אריינגעשפּרינגען. באלד איז א גרויסער שטורם-ווינט געוואָרן, פון אלע עקן וועלט האָבן די פינצטערע אָדלערס אָנגעיאָגט און זייערע פליגל, די גרויסע ווי די נאכט, האָבן זיי איבערן הימל פאַר-שפּרייט.

און די בלינדע אויגן פון די פינצטערע אָדלערס האָבן זיך געעפנט און סע האָט געבליצט און געדעגנט. און כוואליעס ווי די בערג האָבן זיך ביז צום הימל געהויבן און די שיף האָבן זיי אויף זייערע פלייצעס געטראָגן. פערציק טעג און פערציק נעכט.

נאָכדעם האָט בר־יוחני — געלויבט איז ער — מיט זיינע פליגל א ליגדן פאָך געטון, האָט א שטיל ווינטעלע געבלאָזן, זענען די וואסערן שטיל געוואָרן און די שיף האָבן זיי אויף די בערג אֲרָרָט אויסגעשפּיגן.

אלע די שווימערס זענען דערטראָנקען געוואָרן, נאָר איינער פון זיי איז אין דער שיף געבליבן, בר־יוחנים וואונדער צו דערציילן.

די מעשה פון דער דערטרענקעניש האָבן די מענטשן אין זייערע הייליקע ספרים פארשריבן. ס'הייסט בא זיי „מבול“.

— ווי אזוי? ווי אזוי? פרעגן די פייגעלעך.

— מבול! זאָגט דער ראָב, שווער פאר אייך! איר וועט דאָס ניט נאָכזאָגן.

— מי, בי, פּי! פּריוווט איינס.

— קי, קי, קי! צעלאכט זיך א צווייטס.

— שא, שא, דו שקאָץ! — שרייט אויף אים אָן דער ראָב שטרענג, און גיט אים א גרינגען פּיק אין קעפּעלע — מענטשן טרענקען זיך און אים איז פריילעך! לאכט נאָר!

די פייגעלעך זענען אומעטיק געוואָרן.

און דער ראָב האָט געזאָגט:

און נאָך א מעשה האָט אין יענער נאכט דער חול איבערגעגעבן...

— ווי'ל'מיר הערן! ווי'ל'מיר הערן! האָבן זיך די פייגעלעך אויפ-געמונטערט.

און דער ראָב האָט דערציילט:

דאָס פֿערטע קאַפּיטל

אין דעם קאַפּיטל דערציילט דאָס ביכעלע אַ מעשה מיט אַ הויכן טורם און מיט אַ שוואַרצער קאַץ און סע ווערט געבראַכט אַ קלוג וואָרט פֿון אַ קלוגער שלאַנג.

אַמאָל האָבן זיך די מענטשן אַ הויכן טורם געבויט, אַ טורם ביז'ן הימל! צו בר־יוחני געוואָלט דערגרייכן. ליכטיקע פֿעדערן פֿון זיינע פֿליגל געוואָלט אויסרייסן און פֿאַר גאָלד פֿאַרקויפֿן!

— גאָלד? גאָלד? פֿרעגן די פֿייגעלעך, וואָס הייסט גאָלד?

— ווער קען וויסן? ס'איז אַ סוד! מענטשן האָבן אַ טבע זייער גאָלד צו באַהאַלטן...

נאָר אַ קאַנאַריקל, וואָס איז בײַ זיי אַ גאַנץ יאָר אין אַ שטייגעלע געזעסן און דערנאָך אויף דער פֿרײַ זיך אַרויסגעריסן, האָט מיר דערציילט, אַז ס'האָט אַליין געזען דאָרטן אין שטוב עפּעס אַ שוואַרצע זאַך זיך אַרומדרייען, אַ שוואַרצע זאַך מיט גרינע אייגעלעך און שאַרפֿע נעגעלעך!

באַנאַכט, ווען מע פֿלעג דאָס פֿייער אויסלעשן, און אַלע אין שטוב האָבן זיך שלאָפֿן געלעגט, דעמאָלט, אין דער פֿינצטערניש, פֿלעגן זיך בײַ דער שוואַרצער זאַך די גרינע אייגעלעך אָנצינדן — אַ פּחד! די גאַנצע וועלט צו פֿאַרברענען! טויט אין אַלע ווינקעלעך פֿאַרשפּרייט!... איך מיין: אויב דאָס איז ניט געווען קיין ווילדע קאַץ איז דאָס אוודאי גאָלד... יאָ, יאָ גאָלד... איך האָב דערצו אַ ראיה...

— וואָס פֿאַר אַ ראיה? זענען די פֿייגעלעך נײַגעריק צו וויסן.

— כ'האָב אַמאָל געשמועסט מיט אַ שלאַנג, וואָס האָט זיבן יאָר אין אינדיען בײַ אַ פֿאַקיר געלעבט. זי האָט בײַ אים חכמה געלערנט. דער פֿאַקיר פֿלעגט איר מויל צו זיך אין מויל אַרײַן נעמען און מויל צו מויל איר טיפֿע סודות אַנטפּלעקט.

האָט מיר די שלאַנג אַזוי געזאָגט:

אַז ווערסט זען אַ זאַך, וואָס בײַ דער ליכטיקער שײַן איז דאָס פֿינצטער און בײַ דער פֿינצטערער נאַכט איז דאָס ליכטיק, זאָלסטו וויסן, אַז דו זעסט:

אָדער אַ גליווערעמל, אָדער פֿאַרפֿוילט האָלץ, אָדער חכמה פֿון נאַראָנים, אָדער גאָלד...

— טיף, טיף, טיף! — שפּיפּטשען די פייגעלעך — א טיף וואָרט!

— אודאי! — זאָגט דער ראָב — אז איר וועט עלטער ווערן וועט איר דאָס ערשט רעכט פארשטיין...

— און נאָך וואס טויג די מענטשן די דאָזיקע שווארצע זאך מיט די אייגעלעך, וואָס ברענען אין דער פינצטער? — ווילן די פייגעלעך וויסן.

— דאָס, ליבע פייגעלעך, האָבן אונדז מענטשן ניט דערציילט. נאָר וויסן וויים איך, אז מענטשן האָבן די דאָזיקע שווארצע זאך זייער ליב.

פאר געלד וועט א מענטש אמאָל אפילו דאָס לעבן אוועקגעבן!

— אפילו דאס לעבן?!

— יאָ! דאָס קאנאריקל, וואָס האָט דאָרטן בא זיי אין שטוב א גאנץ יאָר געלעבט און דערנאָך זיך אויף דער פריי ארויסגעריסן, האָט מיר דערציילט, אז אלע אין שטוב, פון קליין ביז גרויס, האָבן די שווארצע זאך ליב געהאט. קליינווארג פלעג זיך דערמיט שפילן און טאנצן, מיט'ן באלבאָס איז דאָס אויף איין געלעגער געשלאָפן. די באַלבאָסטע פלעג דאָס צום הארצ'ן טולען, כאָטש אלע פלעג דאס צעגראָבלען...

— משוגעים! פסקעט א פייגעלע.

— אבי מע זאָגט, אז א מענטש איז קלוג! גיט צו א צווייטס.

— ע! זאָגט דער ראָב, קלוגער פון א קאטשקע איז ער אודאי... נאָר מע כאפט ניט איינס אין אנדערן. ווענן דער קאטשקע וועל איך אייך שפעטער דערציילן... וואוזשע האלטן מיר?

— באם טורם.

— האָבן די מענטשן א הויכן טורם געבויט. געבויט, געבויט, אָט, אָט דעם הימל דערגרייכט. פלוצים — קאר, קאר, קראך!

ברײוחני האָט אין זיי דאס מינדסטע איי פון זיין נעסט געוואָרפן, איז דער גאנצער טורם איינגעפאלן.

דער טורם איז איינגעפאלן און א סאך, א סאך שטעט זענען אונטער אים חרוב געוואָרן. אזויפיל שטעט, וויפיל אויף א בוים מיט פייגעלעך — פליגעלעך און אייגעלעך פיסעלעך און נעגעלעך!

— פי, פי, פי! שרייען די פייגעלעך.

— ווייסט איר שוין ווער ברײוחני איז? — זאָגט דער ראָב — איצט מיינע פייגעלעך, לופטערט זיך דורך די פליגעלעך און קומט צוריק וועל איך אייך דערציילן וויאזוי ברײוחני האָט די וועלט באשאפן.

— טשער, טשער, טשער־ר־ר־ר! זענען זיך די פייגעלעך מיט א געזאנג צעפלויגן.

קענן א האלבער שעה האבן די פייגעלעך אויפן פרייען פעלד געשטיפּט. אין דער בלויער לופט ריידעלעך געמאכט און „עיגול־ביגול" און אין „פיק צוריק" זיך געשפּילט. און לעבעדיק און פריילעך און פארמאפעט צום ראָב אויפן בוים צוריקגעקומען. שטיל, געהאָרכזאם זיך אויסגעזעצט און דער ראָב האָט ווידער אָנגעהויבן:

דאָס פֿיפֿטע קאפּיטל

אין דעם קאפּיטל דערציילט דאָס ביכעלע, ווי דער ראָב האָט די פייגעלעך א הארבע שאלה געפרעגט און וויאזוי ער האָט זי אליין פאר־ענטפערט, און נאָך ווערט דאָ דערציילט, פון וואנען סע נעמען זיך די פינצטערע אָדלערס, וואָס וואנדערן ווייגענדיק און פאר וואָס סע דונערט און סע בליצט.

און אָנגעהויבן האָט דער ראָב מיט א שאלה:

— קינדערלעך! פון וואנען קומט א פֿייגעלע ארויס?

— פון אן אייעלע!

— און דאָס אייעלע פֿין וואנען?

— פון א פֿייגעלע!

— און דאָס פֿייגעלע?

— פון אן אייעלע!

— אן אייעלע פון א פֿייגעלע, א פֿייגעלע פון אן אייעלע — זאָגט דער ראָב — אָבער וואָס פריער? צום אלעם ערשטן וואָס? צום אלעם ערשטן דאָס אייעלע! און דאס אייעלע פון וואָס? דאָס אייעלע פון די פינצטערע בערג...

א מאָל, א מאָל, נאך פאר׳ן ערשטן אייעלע, זענען פינצטערע בערג געווען. פינצטערע פארשלאָפענע בערג און נאָרניט מער! און איבער די פינצטערע בערג האט בר־יוחני ארומגעשוועבט. ווי אן אָדלער זיין נעסט

באוואכט, איבער זיינע פייגעלעך ציטערט ער, אזוי האט בר־יוחני — געלויבט איז ער — איבער זיינע בערג געציטערט, געפלאטערט.

מיט א מאָל איז אויף די קעפ פון די בערג א ליכטיקייט געפאלן!

אין בר־יוחנים אויגן האט זיך א פייערל אָנגעצינדן און דאָס פייער פון בר־יוחנים אויגן האט די שפיצן פון די פארשלאָפענע בערג באלויכטן.

האָבן זיך די בערג פון שלאָף אויפגעכאפט.

האט בר־יוחני א זאָג געטון:

זאלן זיך פארזאמלען אלע פינצטערע בערג אויף איין אָרט און איין גרויס איי זאל פון זיי ווערן!

און ס'איז אזוי געוואָרן.

אלע פינצטערע בערג האבן זיך אויף איין אָרט פארזאמלט און איין איי איז פון זיי געוואָרן: דאס ערשטע אייעלע!...

האט בר־יוחני — געלויבט איז זיין נאָמען — דאס איי מיט זיין שנאָבל צעשפאלטן, איז אין אים געווען א ווייסל, איין גרויס געלעכל מיט א בלוטס־טראָפן און א סאך, א סאך קליינע געלעכלעך.

פון דער אויבערשטער העלפט ווייסל האט ער דעם הימל באשאפן, פון דער אונטערשטער — דעם ים. פונ'ם גרויסן געלעכל — די גילדענע זון, פון די קליינע געלעכלעך — די לבנה מיט די שטערן, פון דער הארטער שאָלעכץ — די ערד מיט אלע אירע באשעפענישן און פונ'ם בלוטס־טראָפן — דעם מענטשן.

דערנאָך האט בר־יוחני א קוק געטון און דערזען:

איין פינצטערער בארג איז געבליבן!

ווען בר־יוחני האט באפוילן: „אלע פינצטערע בערג זאמלט אייך צענויף"! האט ער ניט געהערט. ער האט פארשלאָפן...

איז בר־יוחני אויף אים בייז געוואָרן און געזאָגט:

פינצטערער בארג! ווייל אויף דיין אָרט ביזטו שטיין געבליבן, ווען אלע דיינע ברידער האבן זיך צום גרויסן שאפן פאראייניקט, דערפאר — נע ונד זאָלסטו זיין! אומוואנדערן פון אָרט צו אָרט זאָלסטו און קיין רו זיך קיינמאָל ניט געפונען!

באלד דערויף האט בר־יוחני א פאָך געטון מיט זיינע פליגל, זענען גרויסע ווינטן געוואָרן, האבן די ווינטן דעם בארג א כאפ געטון און אים

אויף שטיקער צעריסן. זענען פון די פינצטערע שטיקער אָדלערס געוואָ־ן — פינצטערע אָדלערס וואָס וואנדערן אייביק!

האָבן די פינצטערע אָדלערס געוויינט פאר בר־יוחני און געזאָגט:

גרויס איז אונדזער זינד ניט צו פאַרטראָגן! צום גרויסן שאַפן האָ'מיר זיך ניט פאַראייניקט, פאַראומערט און פאַרפינצטערט זענען מיר געבליבן, קיין רו וועל'מיר זיך ניט געפונען און אייביק וועל'מיר וויינען!

האָט בר־יוחני רחמנות באַקומען און געזאָגט:

דערפאַר וועלן אייערע טרערן אויף דער ערד פאַלן און זי דערפרישן און באַפרוכפּערן און נייע שאַפונגען פון איר שוים אַרויסברענגען.

איז אַזוי געוואָרן.

אַז די פינצטערע אָדלערס וויינען פאַר גרויס חרטה און בענקשאַפט נאָך שאַפונג, פאַלן זייערע טרערן אויף דער ערד, שלינגט די ערד די טרערן — וואַקסן פון איר שוים נייע שאַפונגען אַרויס: תבואות,ביימער, גראָזן, רויזן, בלומען!

בענטשט די ערד די אָדלערס.

ענפערן די אָדלערס אויף אַ קול: אָמן!

— דאָס איז דער דונער? פרעגן די פייגעלעך.

— יאָ, זאָגט דער ראָב, דאָס איז דער דונער.

— און וואָסזשע איז דער בליץ? פרעגן ווידער די פייגעלעך.

— דער בליץ, דאָס איז דאָס ערשטע ליכט וואָס האָט זיך צום ערשטן אין בר־יוחנים אויגן אָנגעצינדן. דאָס ליכטיקייט וואָס האָט די שפּיצן פון די בערג באַלויכטן ווען בר־יוחני — געלויבט איז ער — האָט נאָר וואָס פאַרטראַכט די וועלט צו באַשאַפן.

— ווי זשע קומט דאָס ליכטיקייט צו די פינצטערע אָדלערס?

בר־יוחני מיט זיין גרויס רחמנות האט דעם בליץ די פינצטערע אָדלערס געשענקט, כדי די וועלט זאָל זיך פאַר די פינצטערע אָדלערס ניט שרעקן... אַז די פינצטערע אָדלערס וועלן אָניאָגן און זייערע פליגל, די גרויסע ווי די נאַכט, איבער דער וועלט וועלן זיי פאַרשפּרייטן, און די קוואַלן פון די בלינדע אויגן וועלן זיך עפענען און טרערן, טייכען טרערן, וועלן די אָדלערס איבער דער וועלט גיסן ווייל זיי האָבן די רגע פון גרויסן שאַפן פאַרשלאָפן, וועט פלוצים פון זייערע אויגן דאָס ליכט פון שאַפונג אַרויסבליצן

אַ סימן, אז פון דעם פינצטערניש און פון די טרערן וועט שאַפונג און ברכה קומען. . . אַ נײַ לעבן שפּראָצן. . .

— און קוקו האָט מורא פאַר'ן בליץ! — זאָגט איין פייגעלע אָנ־ווייזנדיק מיט'ן פליגעלע אויפ'ן חבריל.

— קו, קו! קו, קוק! קוק אים אָן! אַ חכם! זאָגט דער קוקו פאַרשעמט, למאי האָסטו מורא פארן דונער, למאי?

— איך... איך... איך וועל שוין קיינמאָל ניט מורא האָבן פאַר'ן דונער...

— און איך וועל שוין קיינמאָל ניט מורא האָבן ניט פאַרן דונער און ניט פאַרן בליץ! פאַרזיכערט דער קוקו.

— מיר אַלע! מיר אַלע! — שרייען די פייגעלעך פריילעך — מיר אַלע וועלן ניט מורא האָבן! זאָל דונערן! זאָל בליצן! זאָל אַ לעבן קומען! זאָל אַ נײַ לעבן שפּראָצן! צוויץ! צוויץ! צוויץ!

און זיי קישן, די פייגעלעך, מיט די פיסקעלעך אין גרינעם „ביכעלע" און זיי פליעסקען מיט די פליגעלעך און זיי זינגען:

אויף, אויף, אויפ'ן בוים, אויף גרינעם,
אויף, אויף, צווייגעלע, אויף דינעם
אויף, אויף, אויפ'ן סאַמע שפּיץ
טאַנצט אַ שטערן אויף אַ בליץ...
לאָמיר זינגען: צוויץ! צוויץ! צוויץ!
צוויץ! צוויץ! צוויץ!

און דער ראָב האָט צעלאָזט די פייגעלעך אַהיים ביז מאָרגען אין דער פרי.